

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, Április 5-ik napján, 1814-dik esztendőben.

Hádi Történetek.

I. A' Frantzia Földön.

E' folyó Sz. György Havának elő napján, következő hivatal szerint való tudósítás adatott ki a' Bécsi Cs. K. Udvari újságoknak 91-ik darabjában: A' 20-ik Mártiusi fényes győzelem után, a' következő napnak reggelén, a' szövetséges armádák az Obe mellett fekvő *Arcis* városa előtt szoros pontra össze vonattak. Ezeknek jobb szárnya az Aube mellett fekvő *Ortilon* városra, bal szárnya St. Rémy és Mont Suzain közt a' Barbuisse nevű patakra támaszkodott, a' dereka a' *Mesnila Comtesse* nevű falu mellett volt. Orosz Generál *Kajsaroff* az ellenségnek szemén való tartására, a' Barbuisse folyóviz bal partjára állíttatott ki.

Az ellenség *Arcis* városát erős őrizet alatt tartotta, és számos gyalog 's lovas seregeket állított ki annak eleibe. A' la Fere Champenoisei úton számos osztály seregek marsiroztak *Arcis* felé. A' mi hadi seregeink olly formában és rendel voltak kiállítva, hogy a' szövetséges armádának erejét ki nem tanulhatta az ellenség, és úgy vélekedett, hogy ő neki csak annak valamely részével fogna dolga lenni, és seregeink bal szárnyának, és a' Würtembergi korona Herceg corpusának megtámadására már el is készült. Azonközben

mérgesen megtámadván az ellenséget Orosz Generál *Pahlen* azt előbbi állásába vissza nyomta, 's attól 3 agyút nyert el.

A' kommandírozó Fejedelemségnek kívánsága a' vala, hogy az ellenség azon térségen egészen kiterjeszkedjen, és hogy azt akkor megtámadhassa; de mivel egész délig mozgásban volt, 's annál fogva a' verkedésbe való avatkozást egész délig halogatta, nem szenvedhetvén tovább a' fő vezér, az előbre való nyomulásra parancsolatot adott ki a' hadi seregeknek, melyet ezek örvendező kiáltások közt el is kezdtek. — Mihelyt észre vette az ellenség, hogy a' szövetséges Fejedelmeknek egész hadi erejek együtt legyen, mindjárt hátrálni kezdett, miugyárt számos osztály seregek marsiroztak *Arcis*ból ki *Vitry* felé. — A' fő vezér a' Würtembergi korona herceget, a' 3-ik, 4-ik és 6-ik osztály sereggel *Arcis* ellen küldötte, az alatt pedig az 5-ik osztály sereg, az ellen es lovasága *Ramern* mellett, a' gyalogsága *Lesmont* mellett, a' testőrző sereggel egyetemben az Aube folyóviz jobb partjára által költöztek.

Arcis városának megtámadása három órákor kezdődött el, melly a' Würtembergi Kir. Korona Hercegnek bölts intézete, és a' vezérlése alatt lévő hadi népnek vitéz maga viselete által szerentséssé végbe is vitetett, és az ellenség, mineku-

tánna elhullott és megsebesített embereivel a' tsata mező béterített voltna, Arcisból kihajtatott. — Ennek a' ditsőséges napnak környüállásosabb előadását továbbra halasztotta a' fő vezér, és azt is, kik különböztették meg magokat ebben a' verekedésben. — A' Würtembergi Kir. herczeg újabb győzedelmi borostyánt szerzett magának. — Károly Bavariai Kir. Herczeg több órákat töltött el a' golyóbisok sűrű zápora közt. Minden corpusoknak Com-mendánsai kötelességeiknek tellyesítésében egynással vetelkedtek. General Major Gróf *Hardegg Antal* egy széllyel patant golyóbis által megsebesített; *Czornich* Oberster a' General Stabtól a' lábán sebet kapott. — A' Frantziák közzül 1500 ember fogságunkba esett, a' kik közt 1000 a' régi gárdisták közzül való volt.

Nehezen lehetne meghatározni, minémű feltétellel fogott Napoleon Császár ezen hadi munkához, kinek armádája csak nem egészen eltöröltetett, es igen számorú állapotban van. Kétség kívül abban bizik, hogy a' szövetséges armádák ellene nagy erővel nem mehetnek, magoknak Páris felé utat nem nyithatnak, és attól félnek, hogy talán a' magános corpusok a' nagyobb Fr. hadi seregektől egészen el fognak töröltetni.

Azt a' békességet, mellyel a' szövetséges Fejedelmek *Napoleont* újban megkínálták, ismét megvetette, és körömszakadásig igyekszik a' háborút folytatni. E' miatt oszlottak széllyel a' békesség eszközése végett *Chatillonban* össze gyűlt követek is.

A' Feldmarsal *Blücher* armádája ismét megtámadóképen viseli magát. — A' *Winzingerode* Orosz Generali corpusa már *Rheimst* meghaladta, Generali *Báró Tettenborn* Chalonsst elfoglalta; a' két fő armada egész hadi erővel igyekezik az ellenség ellen menni, 's annak felfúvokodtságát megzabolázní.

A' Csász. Kir. fő hadi szállásról a' múlt Mártzius 25-ik napján kiindult Kurir, következő későbbi hadi tudósítást hozott ide Bécsbe: „Az azon hónap 20, 21, és 22-ik napjain az *Aube* folyóviz mellett a' Frantziákon vett győzedelem után, *Napoleon* Császár tanatosnak nem tartván abba a' verekedésbe ereszkedni, mellyel a' szövetséges hadi seregeknek fő vezérje őtet megkínálta vala, *Vitry* városa fele vissza indult, és hogy annál bátorságosabban folytathassa a' maga útját, *Arcis* mellett egy erős osztály sereget hagyott, melly az ott lévő szoros utat egész éjjel védelmezte, hanem Mártzius 23-ik napján reggelén az is hátrálni kezdett, mellyet Orosz General *Osarowsky* egy osztály könnyű lovas sereggel nyomba fűzött, és 23 ágyú, 100 puszkaporos szekeret vett el, és egynéhány száz embert ejtett az ellenség közzül fogságra.

Hihetőképen oly czállal indult *Napoleon* Császár *Vitry* felé, hogy a' szövetséges armádáknak fő vezérjek *H. Schwarzenberg*, a' több armádákkal a' Bar-sur-Aube, Chaumonton keresztül Langresig ki nyuló egyességes lineának fedezésére, az *Aube* mellett felfelé fogja a' vezérlése alatt lévő seregeket kiállítani, 's nékie a' megverekedésre alkalmatosságot szolgáltatni, vagy a' magános corpusokat nagyobb erővel megtámadni. De a' nevezett F. Marsal tanatosabbnak tartván az ellenségnek azon az úton szabad marsirozást engedni, 's hadi népeit a' *Blücher* F. Marsal armádájával össze kaptolni, melly a' 9-ik és 10-ik Mártziusi fényes győzedelem után, a' *Marne* folyóviz mellett lefele marsirozó ellenséget mindenütt nyomon követte, 's annál fogva a' Frantzia armadát a' Páristól való egyenes közösüléstől elszakasztani.

Arra való nézve a' fő armada Chalons felé vette az útját, melly várost a' F. Marsal *Blücher* armádájának egy osztály serege már Mártzius 19-ik napján elfoglalt va-

la. Az armádának ezen mozdulásai a déli armádával való közösülését egy kevés időre megakadályoztatta. — Az Austriai Császár Eö Felsege, a' ki ezen idő pontban a' maga fő hadi szállásával *Bar-sur-Aube* városában tartózkodott, szükségesnek tartván a' déli armadához közelebb lenni, 's annak egyenesen parantsolatokat adni, Mártzius 24-ik napján előbbi fő hadi szállását elhagyta, és *Chatillon* városán által *Dijonba* ment, a' hova a' következő reggel két óraker szereztsésem meg is érkezett, a' midőn *Lyon* városának kultsai Eö Cs. és Kir. Felsegenek által adattak. Eza' nevezetes város, melly Frantzia Országban 3-ik fő városnak tartatik, három napig tartott verekedés után a' Hesszen-Homburgi örökös herczeg armádájának által adatott.

Lyon (Lugdunum Aedurum) Frantzia Orzágnak leg szebb, leg nagyobb, leg népesebb városi közzétartozik, és a' Lionosi osztálynak a' Rhone és Saone folyóvizeknek öszve folyások mellett fekvő fő városa, az utolsóbb folyóviz azon városon keresztül foly. Noha csak nem minden útjai szorosak, még is mindazáltal sok szép piatai, épületjei, és gazdag lakosai vannak (Igen is voltak ennekötte, de a' Frantzia revolutzió alatt csak nem egészen elpusztított). — A' Geografusok jegyzések szerint, 4000 házak, 150 ezer lakosok, egy fő templom, sok templomok, klastromok találtnak ebben a' városban; az oda való Érsek Primási titulust visel. A' város lakosi töbnire manufacturisták, a' kik sok selyem, aranyos 's ézüstös materiát készítenek 's azt külföldre küldözik. Az ott lakó református és evangélikus lakosok tellyes vallásbeli szabadságban élnek, kiváltképen a' jelenvaló Frantzia Constitutio szerint. Azok a' két nevezetes folyóvizek, mellyek ezen város mellett és közepén folynak, nagy hasznára vannak a' kereskedésnek. — Valamint Párisban, úgy Lionban is sok könyvkereskedők

találattnak, kiknek számokat az oda való híres könyvnyomtató-sajtók nagyon nevelik.

Ezta' népes, 's gazdag kereskedő várost a' Hesszen-Homburgi örökös herczeg, és Austriai Császári lovasság Generalissa, *Augezeau* (olvasd *Ozsero*) Frantzia Marsalon vett győzedelme után elfoglalta, 's annak kultsait Felseges Urunkhoz *Dijonba* küldötte.

Felleyebb egykét szóval már említettük, hogy mivel *Napoleon* Császár azt a' békességet, mellyel a' szövetséges Fejedelmek ötet már egynehányszor megkínáltak, el nem fogadta, és készebb életét, familiáját, és a' Frantzia Birodalmat kotzkára vetni, mint a' maga negédességéről lemondani: ahözképest azok a' meghatalmazott követ ministerek, a' kik a' békesség helyre állítása végett még a' múlt Februárius 5-ik napján, öszve gyűltek vala, a' múlt Mártzius 18-ik napján minden jó vég érés nélkül szellyel özlottak, 's kiki közzölök uralkodó Fejedelmének fő hadi szállására ment. — Kétségkívül közönségesekké fogának azok az indító okok Európa előtt tettetni, a' mellyek miatt ez a' békességes alkudozás félbe szakadt. Ezeket az okokat néminémüképen által lehet látni azon tábori parantsolathól, mellyet a' szövetséges armádáknak fő vezérek F. Marsal Herczeg *Schwartzenberg* mindjárt akkor kiadatott, és a' melly következő tárgyakat foglal magában:

Szövetséges hadi seregekbéli vífézek! A' szövetséges Fejedelmeknek reménységük a' békességnek tüstént leendő vissza szerzése ismét elenyészett. A' ti győzedelmétek, egész armádáknak semmivé való tötetések; Frantzia Ország leg szebb tartományinak inségek nem bírhatták a' Frantzia kormányzékét a' mértékletesség és igazság útjára való menetelre. A' Chatiloni békességet tárgyzó alkudozások félbe

szakadtak. Ti Frantzia Országnak idegen földön való uralását semmivé tettétek, és azon ország felét elfoglaltátok; még is mindazáltal hódoltató hatalmasság akart Fr. Ország maradni. — Frantzia Ország nagy erejűségét, szabadságát, és tsendességét nem akarta a' Fr. Kormányzék állandóvá tétetni, azt akarta, hogy ennekutánna is minden eszközök hatalmában maradjanak a' mi tsendességünknek, szabadságunknak, más-tól való nem függésünknek, határjainak kiterjesztése, és a' külső országokba való befolyása által szabad tettése szerént való meg háborítására. Tsak akkor fogtok ti a' ditsőséges hadakozástól megszűnni, mikor ezen fő javakkal való életet a' Hazának megszerzitek; akkor osztán Fr. Ország is szerentsés és szabad legyen, de nem a' több Statusok szabadságának és szerentsé-jének rovására.“

„*Kulmi, Lipsiai, Hannau, és Bri-
ennii* győzedelmes vitézek! Egész Euró-
pának szeméi ti reátok van függesztve, a'
ti kezetekben van e' világ korsa letéte.
Ti közel vagytok ehez a' kifejtődzéshez,
még tsak egynéhány szempillantatok van-
nak hátra, 's akkor osztán tinétek fogja
e' világ a' maga megszabadítását köszö-
ni! — El ne felejtkeztek a' dolog elvá-
lásának utolsó óráiban; hogy ti tsak a' lí-
neában álló ellenségélt hartzoltok; ne bün-
tessétek meg ezt a' nagy nemzetet az ő
uralkodójának nyakasságaért. Frantzia or-
szág is azt kívánja, a' mit ti. — Euró-
pának kívánsága bizonyosan hé fog tel-
lyesedni.“

A' *Nancyban*, a' néhai Lotharingiai
Hercegségnek fő és népes városában Már-
tzius 20-ik napján költ darabjában illy
fontos dolog fordúl elő: Monsieur (az Ar-
tésiai Gróf, néhai XVI Lajos Királynak
második testvér öttse) tegnap ide érkezett.
Az ide való generális Gubernator egy lo-
vas osztályt küldött a' város határára azon

Kir. Hercegségnek ide leendő bévezetésére
és bekísérésére. Eő Kir. Hercegsége a'
Bon- Secour nevezetű templom előtt szá-
lott le a' hiutájából, a' hol a' Generális
Gubernatortól illendő tisztelettel fogadtá-
tott. — A' városnak Eő Kir. Hercegsége-
hez küldött deputátusinak szószóllója *Mi-
que* egy szép oratiót mondott, melyre
igen kegyelmesen felelt a' Fejedelem, 's
azt ígérte a' bátyja XVIII Lajos képében
a' város előjáróinak, hogyha ősi Királyi
székébe béülhet, a' Frantzia nemzetnek a'
Fr. revolutzio kezdetétől fogva szenvedett
inségét és nyomortását meg enyhíteni
igyekeznek. — Az oda sereglett sokaság
sok *Éllyen a' Király! Éllyen az Artésiai
Herceg!* örvendező kiáltásokkal zenge-
deztette a' levegőt. E' meg lévén, a' Ge-
nerál Gubernatorhoz ment Eő Kir. Her-
cegsége, a' kinél Orosz Generál Gróf
Wittgenstein és több nevezetes Orosz és
Prusszus Generálisokkal együtt ebédelt.
Minekutánna Eő Kir. Hercegsége a' szá-
mára rendelt szállására gyalog ment vol-
na, a' város nagy piatzán ismét sok *Él-
lyen a' Király!* örvendetes kiáltások bar-
sogtatták a' levegőt. — Ez a' Királyi Her-
ceg azon hirdetményéből, melytet Bé-
zelben nyomtatott vala a' múlt télen,
de ottan megtiltattak, sok ezer nyomtat-
ványokat osztatott ki a' Pyreneusi hegye-
ken innen fekvő Frantzia tartományokban.

2. Az Austriai Belgiomban.

Ebben a' tartományban, a' jelenvaló
bizontalan kimenetelű körülállások közt
sok kedvező és kedvetlen híreket folynak.
Ezek az egymással ellenkező hírek, a'
Brüsszeli mostani Kömmendánsnak, Gróf
Lottum Prusszus Generál Lajtnantnak ar-
ra szolgáltattak alkalmatosságot: Már-
tzius 19-ik napján, hogy következendő foglalató
hirdetményt tétessen közönségesse: „Mind
ekkorig el nem hittem, úgy mond, hogy so-

kan olly politikai újságokat igyekezzenek kiterjeszteni, mellyek mind hihetetlenek, mind fundamentom nélkül valók. Demivel minden részről arról tudósítatok, kéntelen vagyok annak hitelt adni; nem azért, mintha azok a hírek az armádáknak ártalmokra lehetők, hanem azért, mivel azoknak nagy befolyások lehetne a könnyen hívő lakosoknak elcsábításokra. Mivel én kiváltképen való módon szíveimre vettem a Brüsszeli lakosoknak szerentséjüket, világosan kimondom, hogy én azokat, a kik illy alávaló, hamis, és ártalmas híreket elterjesztenek, kinyomoztatom, és keményen megbüntettetem s. a. t. Végére azt is megjegyezvén, hogy ha az idejövendő Frantzia foglyoktól felnek, egész Belgiomban tökéletes tsendességben lehetnek.“ — Még azon napon, mellyen ez a' hirdetmény közönséggé tétetett, 1500 Fr. foglyok érkeztek bé Brüsszelbe azok közzül, kik a' Soisson mellett és másutt esett verekedésben hadi fogságba estek. *Gentben* vagy *Gadavumban* is sok Frantzia foglyok érkeztek meg azona' napon, tudniillik Mártzius 16-ik napján. Ezek kököt volt Fr. Generális *Brune*, és más 3 Generálisok, 12 Obersterek, és 20 más tisztok, a' kik különbözőkülönb helyeken esett verekedésekben fogságba estek, hanem most hadi parolájokra Frantzia országba vissza bocsáttattak, és a' kiket a' Svétziai korona hertzeg adjutánsa kísért hazájokba. — Utjoknak folytatására nézve egy kurir küldetett a' Weimári herczeghez.

Antwérpiának belső állapotjáról egy tudósítás adatott ki az oda való újság leveleknek 14-ik Februáriusi darabjában, mellyben a' lakosoknak azon erősségnek védelmezésére való kedvetlenségek vagy idegenségek ellen panaszolkodik a' kommandirozó vezér, s avval vádollya őket, hogy minden órában készek volnának

azon erősséget az ellenség kezébe adni. — Fr. Generál *Carnot* erőszakosan akar tölleők pénzt és eleséget kifatsarni. — Az Antwerpiai erősséget (igy szóll kiadott parantsolatjában) akármibe kerüllyön, szükség megtartani, mihelyt ennek a' védelmezésnek valamely akadály tétetődne ellenébe, senkire semmi tekintet nem leszen, hanem mindnyájan egyenlő módon megbüntettetnek. Mellyre nézve kéntelen volt a' nevezett Kormányozó azok ellen a' polgárok ellen, a' kik azon erősségnek védelmezésében hatalmas eszközök lehettek volna, de rossz indulatból azt meg akadályoztatták, egynehányat kezességre adni.

Ebből a' hirdetményből, mellyet tsak summásan közlünk a' Magy. Kurir tisztelt Olvasóival, az is kitettzik, hogy ez az Antwerpiai Gubernator valósággal az a' *Carnot* legyen, a' ki a' Fr. revolutio alatt sok esztendőig Director volt, nem pedig ennek vagy öitse, vagy valamellyik atyafia, a' mint ezt a' múlt posta napon kiadott Kurirnak 141-ik lapján, a' Berliini újság levelek után, mi is írtunk vala.

3. Északi Német Országban.

Folytatása a' múlt posta napon költ Magy. Kurir 144-ik lapján felbe maradt Küstini capitulatio tziக்கelyeinek.

10.) Azokat a' számadásokat, papírosokat, mellyek a' Fr. katona őrizetnek belső ekonomiaját tárgyazzák, szabadon el lehet vinni.

11.) Minden fegyverrel nem szolgálók, hasonlóképen a' katona tisztviselők, a' millyenek a' számtartók, a' katona szolgálatra alkalmatlan invalidusok Frantzia Országba vissza mehetnek. Hazájokba való utazásoknak ideje alatt, egészen a' Fr. külső vigyázatokig jussok leszen arra, hogy rangjoknak különbségéhez képest, kosztot és kvártélyt adattassanak magoknak, és a' megsebesített, és megsönkítot

tisztek szekereket is magok alá. Azok a fő tisztek, a kik tulajdon jóvaikon útnak, ha lehetséges, 16 portziót is fognak nyerni. Hogyha ezek a nevezett személyek Prusszia Országban maradnak, hasonló sorsban lesznek egyéb hadi fogságban lévő bajtársaikkal együtt.

12.) A katoná őrizetnek ispotályai a Prüsszus Kormányzók gondviselesére bizattatnak. Egy hadi Commissarius, a szükséges sebőrvosok, és egy polgári tisztviselő mind addig az ispotályokban fognak maradni, míg az azokban lévő betegek meg gyógyúlnak, ezek meg gyógyulásuk után, és a nevezett személyek is egyenlő sorsban lesznek a több katona őrizetekkel, a betegekkel bánok is a várban maradnak. A hadi Commissariusok, a sebőrvosok és a polgári tisztviselők mostani zsoldjoknak felét fogják kúzni, a betegekkel bánok egész fizetéseket megtartják.

13.) Ezen capitulationnak kéz aláírásával leendő megerősítésének első szempillantattjától fogva azon erősség által adatásáig, gondja leszen arra a Gubérnatornak, hogy a város lakosi védelmeztesse, és hogy a vár erősségei, az abban lévő ártilleria, hadi szerszámok és eleségek meg ne károsittassanak.

14.) Hogy a Prüssziai tisztviselők, a Küstrini jövendőbeli katona őrizetnek lakására és táplálására szükséges intézeteket tehessenek, ezen Capitulationnak kéz aláírásával való megerősítése és feltesereltése után mingyárt minden seregbeli osztályok legyeztessenek fel és adattassanak által.

15.) A Capitulationnak végbe vitele

után mingyárt minden Prüsszus és Orosz hadi foglyok adattassanak ki.

16.) Ezen folyó hólnap 8-ik napjának reggelétől fogva minden ellensegeskedés szünyön meg, a következő napon délben, a Fr. katona őrizet a Pappelhorsti Statiot, a hid előtt való sántzházat, és a nagy magazinot haggya el. Mind ezeket a postokat a Prüsszus hadi seregek foglalják el, hasonlóképen az Odera vizének minden tölté-eit is, mellyek a hosszú külső várossal határosok. A Capitulation feltesereltetésének alkalmatosságával, a hid előtt való földvár is adattassék fel a Prüsszus hadi seregeknek.

17.) A vár feladását megelőző napon délben, 12 orakor minden külső erősségekből mennyenek ki a Fr. katona őrizetek, és a Bertini kaput is Prüsszus hadi seregek foglalják el.

18.) A vár feladása előtt nyöltzad nappal, Indzsör 's artilleria tisztek és polgári Commissariusok fognak a várba küldetni, hogy azokat a tárgyakat feljegyezhessek, mellyeket a jelenvaló Capitulationnak ereje szerint a Prüsszus Kormányzók által kell adni. — Azon napon foghatnak a 9-ik tikkelyben meghatározott Commissariusok is a magok dolgokhoz.

19.) A Küstrini katona őrizet tisztjeinek és katonák feleségeiknek szabad tettésektől függ vagy férjeiket követni, vagy Fr. Országba vissza menni, mindazonáltal a Prüsszia Országi törvényeknek megsértődések nélkül: ha azok közt Prüsszus jobbágyok is vannak.

(A még hatra lévő tikkelyek a subscriptióval együtt a jövő M. Kurirban fognak kiadódni.)

Aprilis 2-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 319 5/6 forintot Váltóirédatában.